

Nr 203

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1964/65, i vad propositionen avser ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde.

(2:a avd.)

DRIFTBUDGETEN**Åttonde huvudtiteln**

1:o) **Information om skolreformen.** Kungl. Maj:t har i propositionen nr 190 (bilaga 6, punkt 1, s. 37 och 38 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 6 november 1964) föreslagit riksdagen, att till detta ändamål å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kr.

Departementschefen framhåller angelägenheten av att informationsverksamheten med avseende på den i prop. 1964:171 föreslagna gymnasiereformen börjar så snart som möjligt före den allmänna övergången läsåret 1966/67 till den nya gymnasieorganisationen. I enlighet med förslag av skolöverstyrelsen förordar därför departementschefen att å tilläggsstat för innevarande budgetår uppföres ett belopp av 0,5 milj. kr. avseende information om gymnasie- och fackskolereformen.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt och hemställer förty,

att riksdagen må till *Information om skolreformen* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kr.

2:o) **Bidrag till byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet.** Under denna punkt (punkt 2, s. 38—40) redovisas bl. a. följande.

I statsverkspropositionen 1964 (bil. 10 s. 330 f.) har för budgetåret 1964/65 investeringsramen för byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet angivits till 350 milj. kr., varav 270 milj. kr. avser permanenta och 80

milj. kr. provisoriska anläggningar. Medelsbehovet för detta budgetår har med hänsyn till den sålunda beräknade investeringsramen och tidigare fattade bidragsbeslut beräknats till 129 milj. kr., vilket belopp i riksstaten upptagits under förslagsanslaget Bidrag till byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet.

Arbetsmarknadsstyrelsen har i skrivelse den 9 september 1964 framhållit, att väntade förändringar på arbetsmarknaden i de s. k. skogslänen nödvändiggör insatser från samhällets sida. Vid en genomgång av tänkbara projekt för en lokal förstärkning av sysselsättningen har styrelsen stannat inför några skolbyggnadsföretag av hög angelägenhet. Det gäller sex projekt i Norrbottens, Västerbottens och Gävleborgs län. Då den för innevarande budgetår fastställda bidragsramen redan disponerats av skolöverstyrelsen genom beslut om statsbidrag, bindande förhandsbesked eller utfästelser i annan ordning, har arbetsmarknadsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga skolöverstyrelsen att utöver den för innevarande budgetår fastställda investeringsramen lämna statsbidrag till de sex skolbyggnadsföretagen.

Genom beslut den 24 september 1964 har Kungl. Maj:t bemyndigat skolöverstyrelsen att budgetåret 1964/65 disponera en extra investeringsram av högst 10 milj. kr. för statsbidrag till sådana, med hänsyn till arbetsmarknadsläget särskilt angelägna skolbyggnadsföretag inom det allmänna skolväsendet, som avses i arbetsmarknadsstyrelsens skrivelse.

Det erforderliga statsbidraget till dessa skolbyggnadsföretag kan väntas belasta förevarande förslagsanslag med ca 3,5 milj. kr. Med tillämpning av för detta anslag gällande utbetalningsregler kan hälften av det erforderliga statsbidraget eller 1,75 milj. kr. beräknas bli tagna i anspråk under innevarande budgetår. Återstående belopp bör inräknas i de för budgetåren 1965/67 erforderliga anslagsbeloppen.

I prop. 1964: 171 angående reformering av de gymnasiala skolorna m. m. har departementschefen i enlighet med gymnasieutredningens förslag förordat införande av statsbidrag till byggnadsarbeten vid gymnasier. I hudsak skall därvid enligt förslaget tillämpas nu gällande bestämmelser om statsbidrag till byggnadsarbeten vid högre kommunala skolor. Statsbidrag bör, enligt vad departementschefen i nyssnämnda proposition förordat, kunna utgå till kostnader för byggnadsarbeten, som påbörjas efter den 1 juli 1964. I enlighet med gymnasieutredningens förslag förordar departementschefen en investeringsram för nu löpande budgetår av 50 milj. kr., avseende byggnadsarbeten för gymnasier och fackskolor. Det erforderliga statsbidraget vid en investeringsram av denna omfattning kan beräknas till ca 16 milj. kr. Det är emellertid enligt departementschefen inte nödvändigt att ett särskilt anslag uppföres på riksstaten för bidrag till byggnadsarbeten vid gymnasier och fackskolor. Det förutsättes att kostnaderna härför bestrides ur förslagsanslaget Bidrag till byggnadsarbeten inom det allmänna

skolväsendet, från vilket under såväl budgetåret 1963/64 som innevarande budgetår bidrag kunnat utgå till byggnadsarbeten vid fackskolor. Med tillämpning av de utbetalningsregler, som förutsättes bli gällande, kan omkring 8 milj. kr. beräknas komma att utbetalas under innevarande budgetår.

Departementschefen framhåller vidare, att de angivna dispositionerna med hänsyn till anslagets konstruktion inte fordrar någon särskild medelsanvisning på tilläggsstat. Emellertid har departementschefen ansett det lämpligt att i förevarande sammanhang för riksdagen anmäla att anslaget av redovisade skäl kan förutses bli belastat med ca (1 750 000 + 8 000 000 =) 9 750 000 kr. eller avrundat 10 000 000 kr. mer än som beräknats i riksstaten.

Utskottet. Vad departementschefen under nu ifrågavarande punkt anfört har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer, att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.

3:0) **Inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, s. 40—46) föreslagit riksdagen att godkänna vad departementschefen förordat beträffande vissa kostnader för inredning och utrustning vid universiteten i Lund, Stockholm och Umeå samt vid konsthögskolan.

Av statsrådsprotokollet framgår bl. a. följande.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 4 juni 1964 ställdes till utrustningsnämndens för universitet och högskolor förfogande — utöver vad som tidigare disponerades av nämnden — 29 585 000 kr. att disponeras för ändamål upptagna i en inrednings- och utrustningsplan för universitet, högskolor m. m. I denna plan har för de olika utrustningsföretagen angivits av riksdagen godkända kostnadsramar. Dessa ramar är antingen definitiva ramar, d. v. s. avser hela kostnaden för ifrågavarande företag, eller delramar t. o. m. budgetåret 1964/65, vilket innebär att slutlig kostnadsberäkning av företaget i fråga ej varit möjlig att genomföra och att ytterligare kostnader i regel torde vara att förvänta.

Departementschefen förordar, att följande nya och ändrade kostnadsramar godkännes, nämligen

Läroanstalt/institution (motsvarande)	Ny ram eller ändring av tidigare ram (1000-tal kr.)	Kostnadsram (1000-tal kr.)		
		definitiv ram	delram t. o. m. 30/6 1965	art ¹
1	2	3	4	5
<i>Lunds universitet</i>				
Ombyggnad av gamla tvätteribyggnaden och gamla köksbyggnaden vid Lunds lasarett.....	+ 200		500	2 b
<i>Stockholms universitet</i>				
Utökade lokaler i kv. Vega:				
Genetik.....	+ 140	140		3
Slaviska språk.....	+ 20	20		3
Vissa lokaler i kv. Kungstenen:				
Allmän utrustning.....	+ 150	300		2 b
Kvartärgeologi.....	+ 150	300		2 b
Analytisk kemi.....	+ 400		400	3
Te efonväxel, matsal m. m.....	- 100	220		2 a
Tелефонväxel.....	+ 800		800	3
<i>Umeå universitet</i>				
Pedagogik.....	+ 35		35	3
Geografi.....	+ 110		110	3
Franska och tyska.....	+ 30		30	3
<i>Konsthögskolan</i>				
	+ 120		120	3

¹ Art av kostnadsram för respektive förelag:

1. Av statsmakterna redan godtagen kostnadsram.
- 2 a. Förslag till förändrad kostnadsram (tidigare fastställd som definitiv ram).
- 2 b. Förslag till förändrad kostnadsram (tidigare fastställd som delram).
3. Förslag beträffande tidigare ej behandlad kostnadsram (ny kostnadsram).

Departementschefen framhåller i anslutning till denna tabellariska redovisning bl. a. följande.

I den nybyggnad för högre utbildning och forskning i kemi vid universitetet i Stockholm som nu projekteras avses ämnet analytisk kemi erhålla permanenta lokaler. Jag förutsätter att den anskaffning som nu sker kommer att beaktas vid planeringen av inredning och utrustning för nybyggnaden.

I enlighet med vad nämnden föreslagit uppför jag en ny kostnadsram för telefonväxel av 800 000 kr. Ramen bör betecknas som delram. I samband härmed bör den i gällande inrednings- och utrustningsplan uppförda definitiva kostnadsramen för telefonväxel, matsal m. m. sänkas med 100 000 kr. Hittills nedlagda kostnader för provisorisk telefonväxel bör redovisas under den nu uppförda nya kostnadsramen.

I förevarande sammanhang finner jag angeläget framhålla att de kostnadsramar som fastställs för inredning och utrustning i första hand bör ianspråktagas för tillgodoseende av utbildningens behov. Först sedan erforderliga inrednings- och utrustningsresurser ställts till förfogande för detta ändamål bör återstående ramutrymme få ianspråktagas för andra behov. Samråd vad beträffar önskvärd utbildningskapacitet etc. för de olika ämnen synes böra ske såväl med vederbörande lokal- och utrustningsprogram-

kommitté som med universitetskanslersämbetet även vad gäller de objekt för vilka nämnden utarbetat förslag till kostnadsramar m. m.

De ifrågavarande kostnadsramarna bör endast utnyttjas i den utsträckning som under utrustningsarbetets gång befinnes nödvändigt. Varje möjlighet till besparing bör tagas till vara under det fortsatta arbetet med utrustningsföretagen.

Finansieringen av företagen bör såsom nämnden föreslagit ske på så sätt, att nämnden medges att anlita för nämnden tillgängliga medel för att under budgetåret 1964/65 bestrida uppkommande kostnader för inredning och utrustning intill högst de belopp, som angivits som ram för vederbörande företag.

Utskottet. Vad departementschefen under nu ifrågavarande punkt anfört har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer, att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.

4:o) *Lärares fortbildning m. m.* Kungl. Maj:t har (punkt 4, s. 47) föreslagit riksdagen att till detta ändamål å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 3 500 000 kr.

Departementschefen framhåller, att gymnasieutredningen för ifrågavarande ändamål preliminärt uppskattat kostnaderna för budgetåret 1964/65 till ca 1 milj. kr. och att skolöverstyrelsen föreslagit att 3,5 milj. kr. anvisas för innevarande budgetår. För egen del finner departementschefen, sedan numera större klarhet vunnits om behovet av förberedande lärarfortbildning inför gymnasie-fackskolereformen och om kostnaderna därför, en uppräknings erforderlig. På grundval härav och med hänsyn till angelägenheten av att tiden fram till reformens genomförande utnyttjas på effektivast möjliga sätt anser departementschefen, att medel i den av skolöverstyrelsen beräknade omfattningen bör ställas till förfogande för innevarande budgetår.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt och hemställer förty,

att riksdagen må till *Lärares fortbildning m. m.* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 3 500 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

Statens allmänna fastighetsfond

5:o) **Byggnadsarbeten vid universitetet i Lund.** Kungl. Maj:t har (punkt 5, s. 48) föreslagit riksdagen att godkänna vad departementschefen förordat angående nybyggnad för observatorium på Romeleåsen.

I investeringsplanen för universitetet i Lund upptages bl. a. en kostnadsram av 450 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1963 för nybyggnad för observatorium på Romeleåsen. En utförlig redogörelse för detta byggnadsföretag lämnades i prop. 1964: 72 (s. 41 f. och 48). I enlighet med riksdagens beslut i anledning av nämnda proposition (SU 72; rskr 191) uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 4 juni 1964 åt byggnadsstyrelsen att utföra den ifrågavarande byggnaden.

Med skrivelse den 19 oktober 1964 har byggnadsstyrelsen anmält att en på grundval av inkomna anbud upprättad kostnadskalkyl givit vid handen att kostnaden för byggnadsföretaget torde komma att med ca 80 000 kr. överstiga den fastställda kostnadsramen, som enligt prisläget den 1 juli 1964 motsvaras av beloppet 465 000 kr. Styrelsen finner icke troligt att ett förnyat anbudsförfarande vid senare tidpunkt leder till lägre kostnader.

Departementschefen förordar under hänvisning till vad byggnadsstyrelsen anmält, att den av styrelsen föreslagna kostnadsramen, 545 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1964, godkännes.

Utskottet. Vad departementschefen under nu ifrågavarande punkt anfört har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer, att riksdagen må godkänna vad departementschefen förordat angående nybyggnad för observatorium på Romeleåsen.

6:o) **Byggnadsarbeten vid vissa universitet och högskolor.** Kungl. Maj:t har (punkt 6, s. 48—60) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med vad departementschefen förordat godkänna överenskommelse med Skogs- och lantbruksakademien i vad den avser överlåtelse av byggnad och upplåtelse av tomtmark till akademien, dels godkänna vad departementschefen förordat beträffande vissa kostnader för byggnadsarbeten vid vissa universitet och högskolor.

Departementschefen erinrar om att i de i årets statsverksproposition (bil. 10 s. 657 ff.) redovisade investeringsplanerna för de lärosäten, för vilka in-

vesteringsmedel anvisats under förevarande anslag, medelsförbrukningen för budgetåren 1963/64 och 1964/65 i enlighet med vad berörda myndigheter föreslagit beräknats till 80 568 000 kr. respektive 81 096 000 kr. Med hänsyn till vunna erfarenheter rörande differensen mellan beräknade och faktiska investeringsutgifter reducerades nämnda belopp med 30 % respektive 20 %, d. v. s. med ca 40 milj. kr., vid beräkningen av investeringsanslaget för budgetåret 1964/65 (jfr prop. 1964: 1 bil. 10 s. 627 ff. och s. 669). Departementschefen utgick därvid från att erforderlig medelsanvisning skulle kunna ske på tilläggsstat till riksstaten, därest detta skulle visa sig nödvändigt för att den förutsatta byggnadsverksamheten icke skulle försenas på grund av otillräcklig medelsanvisning.

Medelsreservationen per den 1 juli 1964 var ca 49 milj. kr. För budgetåret 1964/65 har på ordinarie riksstat anvisats 30 335 000 kr., varför sammanlagt närmare 80 milj. kr. under innevarande budgetår står till förfogande för byggnadsverksamheten vid de ifrågavarande universiteten och högskolorna.

Huruvida ytterligare medelsanvisning erfordras under det nu löpande budgetåret är enligt departementschefen för närvarande mycket svårt att bedöma. Ett bättre underlag för en sådan bedömning kommer emellertid, framhålls det, att föreligga senare under budgetåret. Departementschefen anmäler sin avsikt, att om så erfordras taga upp denna fråga till behandling i samband med kommande förslag i fråga om utgifter på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1964/65.

Departementschefen framhåller, att i förevarande proposition endast upptages de byggnadsföretag m. m. som med hänsyn till arbetenas påbörjande eller av andra skäl anses böra redovisas för riksdagen i förevarande sammanhang. I fråga om kostnaderna för de till dessa hörande försörjningsåtgärderna synes dessa enligt departementschefens beräkning inrymmas i de tidigare fastställda kostnadsramarna. Departementschefen framhåller att innan sistnämnda arbeten påbörjas bör erforderliga handlingar få prövas av Kungl. Maj:t.

Beträffande förslaget om överenskommelse med Skogs- och lantbruksakademien i vad den avser överlåtelse av byggnad och upplåtelse av tomtmark erinrar departementschefen först om att riksdagen i anledning av prop. 1959: 106 bemyndigat Kungl. Maj:t att besluta i vilken ordning Skogs- och lantbruksakademiens nyttjanderätt till Experimentalfältet skall upphöra. Departementschefen framhåller vidare bl. a. följande.

Hittills har till akademien utbetalats 1 550 000 kr. i ersättning för byggnader m. m. som överlåtits till staten. Det nu förevarande av djurgårdsnämnden framlagda förslaget till överenskommelse angående upphörande av akademiens återstående nyttjanderätt avser tre mindre områden med där uppförda byggnader. Överenskommelsen innebär bl. a. att till akademien i ersättning för byggnaderna m. m. skall överlätas med äganderätt den s. k. gamla bergsskolan i kv. Vega och att den till gamla bergsskolan hörande tomtmarken skall mot formell avgift upplätas till akademien med tomträtt. Vidare skall till akademien utbetalas ett belopp av 1 275 000 kr.

Frågan om överlåtelse av gamla bergsskolan samt om upplåtelse av den tillhörande tomtmarken med tomträtt är av den art att den bör underställas riksdagens prövning.

För egen del finner jag det i likhet med djurgårdsnämnden rimligt— icke minst med hänsyn till tidigare uttalanden i ämnet — att staten medverkar till en lösning av akademiens lokalfråga.

Enligt överenskommelsen skall gamla bergsskolan vara utrymd den 1 juli 1968. Byggnadsstyrelsen har emellertid träffat en hyresöverenskommelse med akademien som innebär att institutionen för slaviska språk, som nu är inrymd i byggnaden, under vissa förutsättningar kan disponera de nuvarande lokalerna till den 1 juli 1971. Härigenom har riskerna minskats för att det skall bli nödvändigt med en kostsam flyttning av institutionen i avaktan på att permanenta lokaler anordnas inom Frescatiområdet.

I förevarande sammanhang vill jag erinra om att byggnaden är kulturminnesmärke. Det av nämnden redovisade förslaget till tomträttskontrakt synes innebära tillräckliga garantier för att de kulturhistoriska värdena bevaras för framtiden.

Mot bakgrund av det anförda finner jag mig kunna tillstyrka överlåtelsen av gamla bergsskolan och tomträttsupplåtelsen av den tillhörande tomtmarken. Jag föreslår därför, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att godkänna överenskommelsen i denna del. Under förutsättning av att nämnda bemyndigande erhålles avser jag att föreslå Kungl. Maj:t att tomträttskontrakt ingås med akademien av i huvudsak det innehåll som framgår av ett till överenskommelsen fogat förslag.

I investeringsplanen för universitetet i Stockholm bör uppföras en särskild kostnadsram av 2 825 000 kr., vilket belopp motsvarar summan av det tidigare utbetalade beloppet av 1 550 000 kr. och det i den förevarande överenskommelsen ingående ersättningsbeloppet av 1 275 000 kr. Den befintliga ramen för försörjningsåtgärder, delposten till särskilda utgifter, torde i samband därmed böra minskas med 2 825 000 kr. till 1 525 000 kr.

Departementschefen förordar, att följande nya och ändrade kostnadsramar, vilka är beräknade enligt prisläget den 1 juli 1964, godkännes nämligen

Universitetet i Göteborg

Nybyggnad för humanistiska fakulteten, etapp I 3 400 000

Universitetet i Stockholm

Ersättning till Skogs- och lantbruksakademien 2 825 000

Försörjningsåtgärder

c) Särskilda utgifter 1 525 000

Universitetet i Umeå

Nybyggnad för lu-block, etapp IIca 7 970 000

Karolinska mediko-kirurgiska institutet

Tillbyggnad vid fysiologiska institutionenca 3 725 000

¹ Delram t. o. m. 1964/65.

Tekniska högskolan i Lund

Nybyggnad för sekt. för väg- och vattenbyggnadca 19 665 000

Därest riksdagen icke har någon erinran däremot, förutsätter departementschefen att det får ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa slutgiltiga kostnadsramar för andra etappen av nybyggnaden för lu-block vid universitetet i Umeå och för tillbyggnaden vid fysiologiska institutionen vid karolinska institutet sedan huvudhandlingar, innefattande tillförlitlig kostnadsberäkning, redovisats av byggnadsstyrelsen. Den slutliga kostnadsramen för nybyggnaden för sektionen för väg- och vattenbyggnad vid tekniska högskolan i Lund förordas bli fastställd av Kungl. Maj:t sedan en på anbud grundad kostnadskalkyl redovisats av byggnadsstyrelsen.

Utskottet. Vad departementschefen under nu ifrågavarande punkt anfört och hemställt har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med vad departementschefen förordat godkänna överenskommelsen med Skogs- och lantbruksakademien i vad den avser överlåtelse av byggnad och upplåtelse av tomtmark till akademien;

b) godkänna vad departementschefen förordat beträffande vissa kostnader för byggnadsarbeten vid vissa universitet och högskolor.

Stockholm den 8 december 1964

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÅNG

Närvarande: se under utlåtandet nr 199.